

לקוטי תורה • פרשת צו • מאמר 9

ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת להוי'...

“ששת ימים תאכל מצות”

היום השביעי של פסח, היום שבו נבקע הים, הוא עצרת שכולה “להוי' אלקיך”, משום שהוא מבשר את חציית “הנהר” בעתיד והגעה למדרגת “עבר הנהר” — חכמה המתגלית כראייה, וזוכים לה בזכות העמידה בקשיי הגלות. ואילו גילוי חג הפסח, שהגיע תחילה בדרך של דילוג, נמשך בהדרגה באמצעות ספירת העומר.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/tzav/9

הנקודה

היום השביעי של פסח, היום שבו נבקע הים, הוא עצרת שכולה "להווי אלקיך", משום שהוא מבשר את חציית "הנהר" בעתיד והגעה למדרגת "עבר הנהר" – חכמה המתגלית כראייה, וזוכים לה בזכות העמידה בקשיי הגלות. ואילו גילוי חג הפסח, שהגיע תחילה בדרך של דילוג, נמשך בהדרגה באמצעות ספירת העומר.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

מבין שלושת החגים הנקראים עצרת, רק היום השביעי של פסח הוא "להווי אלקיך", כולו להי. זהו היום שבו נבקע הים, ובו לקחו ישראל את שלל הים – העלאת הניצוצות – ואף שפחה ראתה, כמו ילד שהורם על זרועות אביו. בשירת הים נאמר פעמיים "עד ... יעבר": מלבד חציית ים סוף, "סופא דכל דרגין", ישעיהו מתנבא על חציית עתידית של "הנהר", שייבקע לשבעה נחלים כנגד האבות והאימהות, כשם שהים נבקע לשנים-עשר שבילים כנגד השבטים. הנהר יוצא מעדן: עדן הוא חכמה, בדומה לראייה, והנהר הוא בינה, בדומה לשמיעה. בעתיד יגיעו ישראל ל"עבר הנהר", והפסוק של מיכה "אראנו" מדבר על ראייה; זוכים לכך באמצעות העמידה בעוני הגלות. לכן הפסוק מונה שישה ימי מצות, לחם עוני, ואוסר כל מלאכה ביום השביעי, יום שאין בו אכילה. ובינתיים, גילוי הלילות הראשונים של פסח, שהגיע בדרך של דילוג, נמשך בהדרגה באמצעות ספירת העומר.

מבנה

1	היום השביעי ושתי החציות	11
היום השביעי של פסח הוא עצרת שכולה "להווי אלקיך", יום קריעת הים, שללו ומראה השפחה. הכפילות של "עד ... יעבר" מצביעה על חציית עתידית של "הנהר", שייבקע לשבעה נחלים, אל המדרגה של "עבר הנהר": מעבר לבניה, הנהר, אל חכמה, עדן, שתתגלה כראייה וזוכים לה באמצעות העמידה בקשיי הגלות.		
2	שישה ימי מצות	21
הפסוק מונה שישה ימי מצות בלבד ואוסר כל מלאכה, אפילו הכנת אוכל, משום שהיום השביעי הוא היום העתידי של "עבר הנהר", שאין בו אכילה.		
3	למנות את מה שניתן בבת אחת	31
המוחין הבוגרים של הלילות הראשונים של פסח הגיעו בדרך של דילוג ונמשכו רק לרגע; ספירת העומר ממשיכה אותם בהדרגה, ובכל יום מבררת מידה אחת של הנפש הבהמית, כמו מניית מטבע אחר מטבע מתוך ארנק מטבעות זהב שניתן בשלמותו.		

מושגים

עצרת עצרת	סופא דכל דרגין
השם שהתורה נותנת ליום השביעי של פסח ולשמיני עצרת, והשם שחכמים נותנים לשבועות. רק היום השביעי של פסח הוא עצרת "להווי אלקיך", כולו להי; המאמר מפרש זאת כיום העתידי של "עבר הנהר".	ים סוף, הנקרא "סוף": מלכות, האחרונה במדרגות האלוניות. ישראל חצו אותו ביציאת מצרים; החציית העתידית תהיה של הנהר.

עדן והנהר היוצא ממנו עדן ונהר היוצא מעדן

עדן הוא חכמה, המשיגה בדומה לראייה ("איזהו חכם? הרואה את הנולד"); הנהר הזורם ממנו הוא בינה, המשיגה בדומה לשמיעה, באמצעות התבוננות בגדולת ה'.

עבר הנהר עבר הנהר

המקום שבו ישבו האבות "מעולם" (יהושע 24:2): המדרגה שלמעלה מהנהר, בינה. היא נסתרת כעת, ובעתיד תתגלה כראייה.

העלאת הניצוצות העלאת ניצוצין

העלאת ניצוצות הקדושה הפזורים בעולם; המאמר רואה זאת בשלל שלקחו ישראל בים, שהיה גדול משלל מצרים.

שבעת הרועים ז' רועים

כאן הכוונה לשלושת האבות ולארבע האימהות. שבעת הנחלים של הנהר לעתיד לבוא מכוונים כנגדם, כשם ששנים-עשר שבילי הים כוונו כנגד שנים-עשר השבטים.

דילוג דילוג

גילוי שניתן מלמעלה בבת אחת, שלא בסדר הטבעי; כך היו המוחין דגדלות של הלילות הראשונים של פסח, ולכן נמשכו רק לרגע.

כלל ופרט כלל ופרט

קבלה של דבר בשלמותו בבת אחת, ולאחר מכן קליטתו בפרטים, כמו ארנק של מטבעות זהב שניתן במתנה ואחר כך מונים אותם אחד-אחד: כך הם גילוי הפסח וספירת העומר.

קטע 1 • 11

היום השביעי ושתי החציות

1 ששת ימים¹ תאכל מצות וביום השביעי עצרת להוי' אלקיך לא תעשה מלאכה. הנה מצינו ששלשה ימים טובים נק' עצרת חג השבועות זמן מ"ת [מתן תורה] ושמע"צ [ושמיני עצרת]² שהוא זמן שמחת תורה ושביעי של פסח.³

"שישה ימים תאכל מצות, וביום השביעי תהיה עצרת לה' אלקיך; לא תעשה מלאכה". והנה מצאנו ששלושה ימים טובים נקראים עצרת: חג השבועות, זמן מתן תורה; שמיני עצרת, שהוא זמן שמחת תורה; והיום השביעי של פסח.

המאמר פותח בדברים ט"ז, ה, המכנה את היום השביעי של פסח "עצרת" — יום של עצירה או התכנסות, שאסורה בו מלאכה. אדמו"ר הזקן מציין שלושה ימים טובים הנקראים בשם זה: שבועות, היום שבו ניתנה התורה; שמיני עצרת, הנחגג כשמחת תורה; והיום השביעי של פסח.

וגדול מה שנאמר בשביעי של פסח יותר ממה שנאמר בכולן שנאמר בו להוי' אלקיך ולא לכם כבשאר יו"ט [יום טוב] שיש בהם חציו לה' וחציו לכם כ"א כולו לה' והיא יום קי"ס [קריעת ים סוף] וגדולה היתה ביזת הים^{4,5} כו'

ומה שנאמר על היום השביעי של פסח גדול ממה שנאמר על כולם, שכן נאמר בו "לה' אלקיך" ולא "לכם", כמו בשאר ימים טובים, שבהם "חציו לה' וחציו לכם"; אלא כולו לה'. זהו גם יום קריעת ים סוף, ו"גדולה הייתה ביזת הים" וכו',

מבין שלושת הימים, היום השביעי של פסח מתואר במעלה הגדולה ביותר: על עצרת זו נאמר "לה' אלקיך", ואילו על שמיני עצרת אומרת התורה "עצרת תהיה לכם" (במדבר כ"ט, לה). מן ההבדל בין הפסוקים הללו למדו חכמים שהחג מתחלק ל"חציו לה'" — בתפילה ובלימוד — ו"חציו לכם", בסעודה; אך היום הזה מתואר כיום שכולו לה'. זהו גם היום שבו נקרע הים, ורש"י (על שמות ט"ו, כב) אומר שהשלל שישראל מצאו בים — הזהב, הכסף ואבני החן של המצרים — היה רב יותר מהשלל שלקחו ממצרים עצמה.

שהוא ענין העלאת ניצוצין כו' (ועיין ברכות שה"ש [שיר השירים] בפסוק תורי זהב^{6,7} ועמ"ש בד"ה נאוו לחיך⁸ בענין תורי זהב) וראתה שפחה על הים כו'

והוא ענין העלאת הניצוצות וכו' (ועינינו במדרש רבה על שיר השירים, על הפסוק "תורי זהב"; וכן במה שנכתב במאמר המתחיל "נאוו לחיך" בענין "תורי זהב"). ו"ראתה שפחה על הים" וכו':

שלל הים הוא "העלאת הניצוצות": ניצוצות של קדושה מפוררים בעולם הגשמי, והעושר שישראל לקחו מן הים מסמל קדושה שנאספה והועלתה. מדרש רבה על שיר השירים דורש את "תורי זהב נעשה לך" (שיר השירים א', יא) על ביזת הים, וגם במאמר אדמו"ר הזקן "נאוו לחיך" נידון אותו ביטוי. חכמים אמרו גם שעל הים ראתה אפילו שפחה מה שלא ראו הנביאים.

קחם על זרועותיו,⁹ כמשל התינוק שאינו יכול לראות למרחוק והגביהו אביו לראות. והנה כתיב עד יעבור כו' עד יעבור¹⁰ כו' כ"פ [ב' פעמים].

"וישאם על זרועותיו" — כמו במשל על תינוק שאינו יכול לראות למרחוק, ואביו מגביה אותו כדי שיראה. והנה כתוב "עד יעבור" וכו', "עד יעבור" וכו' — פעמיים.

הפסוק בהושע י"א, ג, "וישאם על זרועותיו", מסביר כיצד יכלה שפחה לראות כל כך הרבה: ישראל על הים היו כתינוק קטן שאינו יכול לראות למרחוק, ואביו מרים אותו כדי שיוכל לראות. הם זכו לחזון מפני שה' הגביה אותם, ולא בזכות מעמדם שלהם. לאחר מכן מציין אדמו"ר הזקן שבשירת הים נאמר "עד יעבור" פעמיים (שמות ט"ו, טז), והפסוקים הבאים מצביעים על שני מעברים: המעבר בים, ומעבר נוסף שעתידי להיות.

דהנה לעתיד כתיב והניף ידו על הנהר¹¹ בעים רוחו והכהו לז' נחלים והדריך בנעלים (ועי' ברכות¹² ריש קהלת ס"פ הכל הבלים)¹³

שהרי על העתיד לבוא נאמר: "והניף ידו על הנהר בעים רוחו, והכהו לשבעה נחלים והדריך בנעלים" (ועיינו במדרש רבה, ריש קהלת, סוף פרשת "הכל הבלים");

ישעיהו י"א, טו, מתאר את הגאולה העתידה: ה' יניף את ידו על "הנהר", שבמקרא כוונתו בדרך כלל לפרת, יכה אותו ויהפוך אותו לשבעה נחלים, ויאפשר לאנשים לעבור בהם בסנדרים — מעבר שני בדומה למעבר הראשון בים. מדרש קהלת רבה, בסוף הקטע על "הכל הבלים", קושר בין היום השלישי לבריאה, "ייקוו המים", לבין תחילת הפסוק הזה: "והחרים ה' את לשון ים מצרים".

וכתיב בתרי' [בתריה] אודך ה' כי אנפת בי¹⁴ ישוב אפך ותנחמני וכתוב כימי צאתך מארץ מצרים¹⁵ אראנו נפלאות דהיינו כמו שעברו בני ישראל בעלותם ממצרים את מי ים סוף¹⁶

וכתוב מיד אחריו: "אודך ה' כי אנפת בי, ישוב אפך ותנחמני". ונאמר: "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". כלומר, כשם שבני ישראל, כשעלו ממצרים, עברו את מי ים סוף,

ישעיהו י"ב, א, המופיע מיד לאחר מכן, הוא שירתו של אותו יום עתיד: "אודך ה' כי אנפת בי". מיכה ז', טו, מבטיח שהגאולה תחזור על נפלאות יציאת מצרים; לכן חציית ים סוף בעת שישראל יצאו ממצרים היא הדגם למעבר העתידי.

שהוא בחי' סופא דכל דרגין כן לע"ל [לעתיד לבוא]¹⁷ יעברו את הנהר להיות בבחי' עבר הנהר כמ"ש בעבר הנהר ישבו¹⁸ אבותיכם מעולם והוא הנהר היוצא מעדן¹⁹ (ועמ"ש מזה בד"ה אם בחקתי)^{20, 21}

שהוא בחינת סוף כל דרגין, כך לעתיד לבוא יעברו את הנהר ויהיו בבחינת עבר הנהר, כמו שנאמר: "בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם"; וזהו הנהר היוצא מעדן (ועיינו במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "אם בחוקותי").

ים סוף נקרא על שם הסוף, והוא הדרגה המכונה "סוף כל דרגין" — מלכות, האחרונה שבספירות. לעתיד לבוא יעברו ישראל גבול גבוה יותר, את הנהר, ויגיעו למדרגת "עבר הנהר", שבה, כפי שנאמר ביהושע כ"ד, ב, ישבו האבות; וזהו הנהר ה"יוצא מעדן" (בראשית ב', י).

וידוע שעדן הוא בחי' חכמה ואיזהו חכם הרואה את הנולד²² בבחי' ראי' [ראיה] ונהר היוצא מעדן הוא בחי' בינה שהוא בחי' שמיעה והבנה בהתכוננות בגדולתו ית'.

וידוע שעדן הוא בחינת חכמה, ו"איזהו חכם? הרואה את הנולד" — בבחינת ראייה; ונהר היוצא מעדן הוא בחינת בינה, שהיא בחינת שמיעה והבנה באמצעות התכוננות בגדולתו יתברך.

עדן הוא חכמה, והגדרת החכם בתלמוד — "הרואה את הנולד" (תמיד ל"ב, א) — מראה שחכמה פועלת כראייה: היא תופסת דבר באופן ישיר ושלם. הנהר היוצא מעדן הוא בינה, הפועלת כשמיעה: הבנה שנבנית שלב אחר שלב באמצעות התכוננות בגדולת ה'. לכן "עבר הנהר" הוא המדרגה שמעל לבינה — ראיית החכמה.

והנה י"ס [י' ספירות] נגזר ל"יב גזרים למנין שבטי בניי [בני ישראל]²³ כדכתיב לגזור י"ס [י' ספירות] לגזרים²⁴ כל"ח [כי לעולם חסדו] בכדי שכל שבט ושבט במסילתו יכון כל חד לפום שיעורא דילי [דיליה]

והנה ים סוף נחלק לשנים-עשר חלקים, כמניין שבטי בני ישראל, ככתוב: "לגזור ים סוף לגזרים, כי לעולם חסדו", כדי שכל שבט ושבט יוכל ללכת במסילתו שלו, "כל אחד לפי שיעורו".

תהילים קלו, יג משבח את ה' "שגור את ים סוף לגזרים", בלשון רבים, ובפרקי דרבי אליעזר (פרק מב) נאמר שהמים נעשו שנים-עשר חלקים, אחד לכל שבט. כך עבר כל שבט בדרך משלו וקיבל את ההתגלות על הים "כל אחד לפי שיעורו".

(ועמ"ש בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית)^{25, 26} ולעתיד כתיב והכהו לז' נחלים כנגד בחי' ז' רועים ג' אבות וד' אמהות,

(ועיינו במה שנכתב במאמר הפותח "מזמור שיר חנוכת הבית"). ולעתיד לבוא נאמר: "והכהו לשבעה נחלים", כנגד בחינת שבעת הרועים: שלושת האבות וארבע האימהות.

אדמו"ר הזקן מפנה למאמר על "מזמור שיר חנוכת הבית" (תהילים ל, א), המסביר מדוע קורבנות החנוכה של הנשיאים נכתבו שתיים-עשרה פעמים, פעם אחת לכל שבט, ומשווה זאת לים שנחלק לשנים-עשר נתיבים. לעומת זאת, לעתיד לבוא יוכה הנהר לשבעה נחלים, כנגד "שבעת הרועים", הנמנים כאן כשלושת האבות וארבע האימהות. נמצא שהים נחלק לפי השבטים, לשנים-עשר נתיבים, ואילו הנהר ייחלק לפי האבות, לשבעה נחלים.

(עמ"ש מענין ז' רועים בד"ה ראיתי והנה מנורת זהב²⁷ כולה כו' ושבעה נרותיה עליה.²⁸ ועמ"ש בד"ה והיה אור הלבנה בענין שבעתים כאור שבעת הימים²⁹).

(עיינו במה שנכתב בענין שבעת הרועים במאמר הפותח "ראיתי והנה מנורת זהב כולה" וכו', "ושבעה נרותיה עליה". ועיינו במה שנכתב במאמר הפותח "והיה אור הלבנה", בענין "שבעתים כאור שבעת הימים".)

שתי הפניות נוספות: המאמר על חזון זכריה בדבר מנורת זהב ובה שבעה נרות (זכריה ד, ב), המסביר את ענין שבעת הרועים; והמאמר על "והיה אור הלבנה" (ישעיהו ל, כו), שנאמר קודם לכן בפרשת צו, העוסק באור השמש לעתיד לבוא שיהיה "שבעתים כאור שבעת הימים". שניהם עוסקים במספר שבע: שבעת הנרות, שהם נשמות שבעת הרועים, והאור שיהיה לעתיד לבוא פי שבעה.

והנה עתה בזמן דעכשיו לא נתגלה בחיי עבר הנהר הנ"ל אבל לע"ל [לעתיד לבוא] כתיב אראנו נפלאות אראנו בחיי ראייה כנ"ל.

והנה בזמן הזה, בהווה, בחינת "עבר הנהר" הנזכרת לעיל אינה מתגלה; אבל לעתיד לבוא נאמר: "אראנו נפלאות" — "אראנו", בחינת הראייה, כנזכר לעיל.

כעת בחינת "עבר הנהר" נסתרת. על העתיד אומר מיכה: "אראנו נפלאות", ו"אראנו" הוא לשון ראייה, שהיא אופן הגילוי של חכמה, עדן, כפי שהוסבר לעיל.

וזהו אודך ה' כי אנפת בי דהיינו יסורים קושי השעבוד פרנסה ולכן ישוב אפך ותנחמני שע"י שסבלנו העוני והדוחק נזכה לבחיי התגלות בחיי בעבר הנהר כנ"ל.

וזהו פירוש "אודך ה' כי אנפת בי": היינו היסורים, קושי השעבוד וקושי הפרנסה. ולכן "ישוב אפך ותנחמני": מכיוון שסבלנו עוני ודוחק, נזכה להתגלות בחינת "עבר הנהר", כנזכר לעיל.

ישעיהו יב, א נקרא כתיאור של סיבה ותוצאה. "כי אנפת בי" מתייחס לייסורי הגלות, לקושי השעבוד ולקושי הפרנסה; דווקא משום שעמדנו בעוני ובדוחק, "ישוב אפך ותנחמני", ונזכה להתגלות בחינת "עבר הנהר".

קטע 2 • 21

שישה ימי מצות

2 וזהו ששת ימים תאכל מצות³⁰ ולא ז' ימים כי הפ' הזה נאמר על העתיד שיום הז' יהי [יהיה] עצרת להוי אלקיך בחיי עבר הנהר היוצא מעדן שאין בו לא אכילה³¹ כו'

וזהו [הטעם לכך שנאמר] "ששת ימים תאכל מצות", ולא שבעה ימים: פסוק זה נאמר על העתיד, כאשר היום השביעי יהיה "עצרת להוי אלקיך" — בחינת "מעבר לנהר" היוצא מעדן, שאין בו אכילה וכו';

כעת אפשר להסביר את הפסוק הפותח. נאמר בו "ששת ימים תאכל מצות", אף שפסח נמשך שבעה ימים, משום שהוא מדבר על העתיד, שבו היום השביעי יהיה העצרת "להוי אלקיך", בחינת "מעבר לנהר"; ועל בחינה זו, כמו על העולם הבא, נאמר שאין בו אכילה (ברכות יז ע"א).

לכן לא יהי [יהיה] בו אכילת מצה לחם עוני³², ולכן כתיב ל"ת [לא תעשה] מלאכה סתם ולא מלאכת עבודה כדכתיב בשאר ימים טובים שהותרה בהם אוכל נפש.

לכן לא תהיה בו אכילת מצה, "לחם עוני". ולכן נאמר בו "לא תעשה מלאכה" ללא סייג, ולא "מלאכת עבודה", כפי שנאמר בשאר המועדים, שבהם הותרה מלאכת אוכל נפש.

המצה נקראת "לחם עוני" (דברים טז, ג), כלומר מאכל המתאים למצב של חסרון; לכן, ביום שאין בו אכילה, אין בו מצה. לפי אותה הבנה מוסבר גם מדוע הפסוק אוסר "מלאכה" ללא סייג, ואילו בשאר המועדים התורה אוסרת רק "מלאכת עבודה" ומתירה הכנת אוכל לנפש.

אבל ביום ה' הנ"ל לעתיד לבא לא תעשה מלאכה סתם אפילו מלאכת אוכל נפש נמי במשמע לפי שאין בו לא אכילה כו' כנ"ל.

אבל ביום השביעי הנזכר, לעתיד לבוא, "לא תעשה מלאכה" ללא סייג — בכלל זה גם מלאכה לצורך אוכל נפש, שהרי אין בו אכילה וכו', כנזכר לעיל.

באותו יום שביעי עתידי, האיסור הבלתי מסויג "לא תעשה מלאכה" כולל גם מלאכה לצורך הכנת אוכל, שכן לא תהיה בו אכילה כלל. כך שני פרטים בניסוח הפסוק — ששת הימים והאיסור הבלתי מסויג — מצביעים על העתיד.

קטע 3 • 311

למנות את מה שניתן בבת אחת

3 והנה הגם שבלילות הראשונות של פסח נתגלה בחינת מוחין דגדלות כידוע רק שזה היה לפי שעה בבחי' דילוג שלא כדרך הטבע

והנה, אף שבלילות הראשונות של פסח התגלתה בחינת מוחין דגדלות, כידוע, הרי זה היה רק לשעה, בדרך של דילוג, שלא כדרך הטבע;

בלילות הראשונות של פסח, לילי הסדר, מאירה התגלות נעלית: מוחין דגדלות, השכל האלוקי במלוא התפתחותו. אולם התגלות זו באה בדרך של דילוג, מלמעלה ובבת אחת, ולא בתהליך הדרגתי וטבעי של צמיחה, ולכן היא נמשכת רק לשעה.

ולכן צ"ל ספירת העומר אחר בחינת התגלות הנ"ל היום יום א' כו' היינו כדי להמשיך במעט מעט אגרשנו,³³

ולכן צריכה להיות ספירת העומר לאחר בחינת ההתגלות הנזכרת לעיל, "היום יום אחד" וכו', כדי להמשיך אותה מעט מעט, כמאמר הכתוב: "מעט מעט אגרשנו"

לכן באה ספירת העומר לאחר ההתגלות הזאת: "היום יום אחד", וכן הלאה, יום אחר יום. מטרתה להמשיך את ההתגלות בהדרגה, כדברי הפסוק על כיבוש הארץ: "מעט מעט אגרשנו" (Exodus 23:30).

(ר"ל [רוצה לומר] שבכל יום נעשה בירור מדה א' מהמדות שבנפש הבהמית ע"י המשכת היום יום כו').

(כלומר, שבכל יום נעשה בירור של מידה אחת ממידות הנפש הבהמית, על ידי המשכת "היום יום..." וכו').

בכל יום מימי הספירה מתבררת אחת ממידותיה של הנפש הבהמית, באמצעות האור שהספירה של אותו יום ממשיכה. כך נמשכת ההתגלות שבאה בבת אחת אל מידותיו של האדם עצמו, שלב אחר שלב.

ולמשל כמו אי שנתן מתנה לחבירו כיס מלא זהובים שמתחלה מקבל המתנה בפעם אי בכלל ואח"כ [ואחר זה] הוא סופר ומונה הזהובים מעט מעט בפרט

והמשל לכך הוא אדם שנתן לחברו מתנה — כיס מלא מטבעות זהב: תחילה מקבל חברו את המתנה בבת אחת, ככלל, ולאחר מכן הוא סופר ומונה את מטבעות הזהב מעט מעט, כפרטים.

המשל הוא על חבר שנותן לאדם כיס מלא מטבעות זהב. הוא מקבל את המתנה כולה בבת אחת, כמכלול, ורק לאחר מכן סופר את המטבעות אחת אחת, מעט מעט. כך גם התגלות פסח מתקבלת תחילה בבת אחת, ככלל, וספירת העומר קולטת אותה בפרט.

(ועמ"ש ר"פ שלח בענין עגולים ויושר שהוא ג"כ כענין כלל ופרט ועמ"ש סדי"ה כנשר יעיר):³⁴

(ועיין במה שכתוב בתחילת פרשת שלח בענין עיגולים ויושר, שהוא גם כן ענין של כלל ופרט; ועיין במה שכתוב בסוף המאמר המתחיל "כנשר יעיר [קנו]").

אדמו"ר הזקן מפנה לתחילת פרשת שלח, שם הוא דן בעיגולים ויושר — שתי דרכים שבהן האור האלוקי ערוך — ואומר שגם הם ענין של כלל ופרט. הוא מפנה גם לסוף המאמר המתחיל "כנשר יעיר את קנו" (Deuteronomy 32:11).

בעבודה

המאמר מלמד שתי הוראות. קשיי הגלות, הייסורים, השעבוד והמאבק לפרנסה, אינם לשווא: בזכות העמידה בעוני ובמצוקה הללו זוכים לגילוי של "עבר הנהר", כאשר "הי יסיר כעסו וינחמני". ומה שניתן מלמעלה בבת אחת צריך להימשך בהדרגה: בכל יום מימי ספירת העומר מתבררת עוד מידה ממידותיה של הנפש הבהמית, כפי שאדם מונה מטבע אחר מטבע מתוך מתנה שקיבל תחילה בשלמותה.

שאלות לשיחה

1. מדוע היום השביעי של פסח הוא עצרת "להוי' אלקיך", בעוד שבחגים אחרים "חציו להי' וחציו לכם"?
2. מה ההבדל בין חציית ים סוף, "סופא דכל דרגין", לבין חציית הנהר בעתיד וההגעה למדרגת "עבר הנהר"?
3. במה נבדלות חכמה, הנמשלה לראייה, ובינה, הנמשלה לשמיעה, ומדוע מתואר הגילוי העתידי במילים "אראנו"?
4. מדוע נבקע הים לשנים־עשר שבילים, ואילו הנהר יבקע לשבעה נחלים?
5. מדוע יש להמשיך את גילוי הלילות הראשונים של פסח באמצעות ספירת העומר, ומה מלמד עליו המשל של ארנק מטבעות הזהב?

הערות

פסקה 1

1 ששת ימים

תמליל נוסף של מאמר זה נדפס בספר המאמרים תקס"ז, וההערה מפנה גם לעמוד נוסף באותו כרך.

הערת קה"ת

הנחה אחרת בסה"מ תקס"ז ע' קיה (וראה שם ע' שפה). הנחת אדה"א בסידור רפט, א.

2 שמע"צ

"כיום השמיני עצרת תהיה לכם, כל מלאכת עבודה לא תעשו". שמיני עצרת הוא אחד משלושת הרגלים המכונים עצרת, אך בשונה מהיום השביעי של פסח, העצרת שבו היא "לכם".

Numbers 29:35 במדבר כ"ט:ל"ה

ביום השמיני עצרת תהיה לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו:

On the eighth day ye shall have a solemn assembly: ye shall do no manner of servile work

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר כט, לה.

3 ושבועי של פסח

"שישה ימים תאכל מצות, וביום השביעי עצרת לה' אלקיך, לא תעשה מלאכה". הפסוק שבמאמר: אדמו"ר הזקן קורא הן את "שישה ימים" והן את האיסור הבלתי מסייג על מלאכה כרמו לעתיד.

Deuteronomy 16:8 דברים ט"ז:ח

ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לאלקיך לא תעשה מלאכה:

Six days thou shalt eat unleavened bread; and on the seventh day shall be a solemn assembly to the L-RD thy G-d; thou shalt do no work therein

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים טז, ח.

4 וגדולה היתה ביזת הים

הערת קה"ת מפנה 13 Shemot Rabbah למילים האלה.

Shemot Rabbah 13 שמות רבה י"ג

הערת קה"ת

רש"י בשלח טו, כב. וראה שמו"ר יג.

5 וגדולה היתה ביזת הים

משה היה צריך להרחיק את ישראל מן הים בניגוד לרצונם, מפני שהמצרים עיטרו את סוסיהם כזהב, בכסף ובאבנים טובות, וישראל המשיכו למצוא אותם בים: "גדול היה ביזת הים יותר מביזת מצרים". המאמר מפרש את השלל הזה כהעלאת הניצוצות.

Rashi on Exodus 15:22:1 רש"י על שמות ט"ו:כ"ב:א

ויסע משה. הסיען בעל כרחם, שעטרו מצרים את סוסיהם בתכשיטי זהב וכסף ואבנים טובות, והיו ישראל מוצאים אותן בים – וגדולה היתה ביזת הים מביזת מצרים שנאמר "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף" (שיר השירים א') – לפיכך הצרך להסיען בעל כרחם:

AND MOSES CAUSED [ISRAEL] TO JOURNEY — He made them journey against their own will, because the Egyptians had adorned their horses with ornaments of gold and silver and with precious stones, and the Israelites were finding these in the sea. Greater, indeed, was the booty they obtained at the Red Sea than the booty they had brought out of Egypt — as it is said (Song 1:11) "Circlets of gold (the booty of the Sea) will we make thee together with the studs of silver" (which we

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain)

6 בפסוק תורי זהב

המדרש מפרש את "תורי זהב" כשלל הים, ואת "נקודות הכסף" כשלל מצרים: כשם שהזהב עולה על הכסף, כך עושר הים עלה על עושר מצרים. הטקסט מפנה את הקורא לכאן בעניין שלל הים.

Shir HaShirim Rabbah 1:11 שיר השירים רבה א':יא

תורי זהב נעשה לך. תורי זהב נעשה לך, זו ביזת הים. עם נקודות הכסף, זו ביזת מצרים. כשם שהפרש בין כסף לזהב, כך יש שבח ממון הים מביזת מצרים, שנאמר (יחזקאל טז, ז): ותבאי בעדי עדיים, בעדי, זו ביזת מצרים. עדיים, זו ביזת הים. דבר אחר, תורי זהב נעשה לך, זו התורה שלמד אלקולאין בדעתו של הקדוש ברוך הוא. עם נקודות הכסף, רבי אבא בר כהנא אמר, אלו האותיות. רבי אבא אמר אלו התבואות. דבר אחר, תורי זהב נעשה לך...

We will make you golden rings with studs of silver" (Song of Songs 1:11). "We will make you golden rings." "We will make you golden rings," this is the plunder at the sea; "with studs of silver," this is the plunder of Egypt. Just like the difference between silver and gold, so was the property at the sea more valuable than the plunder of Egypt, as it is stated: "You came with ornaments upon ornaments [ba'adi adayim]" (Ezekiel 16:7). Ba'adi, this is the plunder of Egypt, adayim, ... this is the

Midrash Rabbah -- TE (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

7 תורי זהב

"תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף". הפסוק שעליו דורשים המדרש ואדמו"ר הזקן במאמרו בעניין שלל הים.

Song of Songs 1:11 שיר השירים א':יא

תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף:

We will make thee circlets of gold With studs of silver

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

8 נאוו לחיך

"נאוו לחיך בתורים, צווארך בחרוזים". מילות הפתיחה של המאמר שאליו מפנה אדמו"ר הזקן בעניין "תורי זהב".

Song of Songs 1:10 שיר השירים א':י

נאוו לחיך בתורים צווארך בחרוזים:

Thy cheeks are comely with circlets, Thy neck with beads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

9 קחם על זרועותיו

“ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו”. ה' מתואר כאב הנושא את ילדו; המאמר מיישם זאת על המראה בים, שבו ה' הגביה את ישראל כאב המרים את ילדו כדי שיוכל לראות.

Hosea 11:3 הושע י"א:ג'

ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו ולא ידעו כי רפאתים:

And I, I taught Ephraim to walk, Taking them by their arms;
But they knew not that I healed them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

הושע יא, ג.

10 עד יעבור . . עד יעבור

בשירת הים: “עד יעבור עמך ה', עד יעבור עם זו קניית”. המאמר מציין את הכפילות “עד ... יעבור” וקושר אותה לשתי חציות: חציית הים, ולעיתים לבוא — חציית הנהר.

Exodus 15:16 שמות ט"ו:ט"ז

תפל עליהם אימתה ופחד בגדל ורועה ידמו כפאבן עדי-יעבר עמך
Havayah עדי-יעבר עם זו קניית:

Terror and dread falleth upon them; By the greatness of
Thine arm they are as still as a stone; Till Thy people pass
over, O L-RD, Till the people pass over that Thou hast
gotten

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות טו, טז.

11 והניף ידו על הנהר

“והניף ידו על הנהר בעצם רוחו והכהו לשבועה נחלים והדריה בנעלים”. נבואת ישעיהו על הגאולה, שהמאמר קורא בה חצייה עתידית אל המדרגה “מעבר לנהר”.

Isaiah 11:15 ישעיהו י"א:ט"ו

וההרים ה' את לשון ים-מצרים והניף ידו עלי-הנהר בעצם רוחו והכהו
לשבועה נחלים והדריה בנעלים:

And the L-RD will utterly destroy the tongue of the Egyptian
sea; And with His scorching wind will He shake His hand
over the River, And will smite it into seven streams, And
cause men to march over dry-shod

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישעיי יא, טו.

12 עיי ברכות שה"ש

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

א, נד.

13 ברכות ריש קהלת ס"פ הבל הבלים

רבי יהודה בן רבי סימון מקביל את שבעת ה"הבלים" שבקהלת לשבעת ימי הבריאה, ומעמיד כנגד היום השלישי, “יקוו המים”, את הפסוק “והחרים ה'

את לשון ים מצרים” (ישעיהו יא, טו). אדמו"ר הזקן מפנה לקטע זה בהקשר של הפסוק על הנהר העתידי.

Kohelet Rabbah 1:2 קוהלת רבה א'ב'

הבל הבלים. רבי הונא בשם רבי אחא אמר דוד אמר דבר אחד ולא פָּרַשׁ, ופָּרַשׁוּ שְׁלֹמֹה בְּנֹו. שְׁלֹמֹה אָמַר דָּבָר אֶחָד וְלֹא פָּרַשׁוּ, ופָּרַשׁוּ דָּוִד אָבִיו. דָּוִד אָמַר (תהלים קמד, ד): אָדָם לְהִבָּל דָּמָה, לְאִיזָה הִבָּל, אִם לְהִבָּל שֶׁל תְּנוּרָה שֶׁ בֹו מִמֶּשׁ, אִם לְהִבָּל שֶׁל פִּירָה שֶׁ בֹו מִמֶּשׁ, כִּי שְׂמוּאֵל בָּר בְּנֹו ופָּרַשׁ, הֵדָא הוּא דְּכִתְיָב: הִבָּל הִבָּלִים אָמַר קְהֵלִת. רַבִּי שְׂמוּאֵל בָּר נַחֲמָן מִתְּנִי לָהּ בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קֶרְחָה, לְאָדָם שֶׁשׁוּפֶת שְׁבַע קְדֻרוֹת זֹו לְמַעַלָּה מִזֹּו וְזֹו לְמַעַלָּה מִזֹּו, וְהִבָּל שֶׁל ...

Vanity of vanities, said Kohelet; vanity of vanities, every-
thing is vanity” (Ecclesiastes 1:2). “Vanity of vanities [havel
havalim]” – Rabbi Huna said in the name of Rabbi Aḥa:
David made a statement and did not explain it, but his son
Solomon explained it. Solomon made a statement and did
not explain it, but his father David explained it. David said:
“Man is like hevel” (Psalms 144:4); to what hevel [is man
compared]? If it is to the hevel [heat] of an oven, it has sig-
nificance. If it is to the ...

Midrash Rabbah -- TE (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

14 אורך ה' כי אנפת כי

“ואמרתם ביום ההוא: אורך ה' כי אנפת כי, ישוב אפך ותנחמני”. זהו השיר הבא לאחר חזונו של ישעיהו על החצייה העתידית; המאמר קורא אותו ככעס המביא לנחמה — קושי הגלות המוביל להתגלות.

Isaiah 12:1 ישעיהו י"ב:א'

ואמרת ביום ההוא אורך ה' כי אנפת כי ישוב אפך ותנחמני:

And in that day thou shalt say: ‘I will give thanks unto Thee,
O L-RD; For though Thou was angry with me, Thine anger is
turned away, and Thou comfortest me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישעיי יב, א.

15 כימי צאתך מארץ מצרים

“כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות”. הגאולה העתידה מקבילה ליציאת מצרים, והמאמר מדגיש את המילים “אראנו”, לשון ראייה.

Micah 7:15 מיכה ז:ט"ו

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות:

As in the days of thy coming forth out of the land of Egypt'
'Will I show unto him marvellous things

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

מיכה ז, טו.

16 ים סוף נגזר לייב גזרים

בהמשך פרשת צו, במאמר המתחיל “והניף ידו על הנהר”, מסביר אדמו"ר הזקן מדוע נבקע הים לשנים עשר: השבטים עומדים בעולם הבריאה, שבו יש שנים עשר מדרגות, ושורשם בשנים עשר גבולי האלכסון של ז"א דאצילות. לכן עבר כל שבט בשביל משלו, כל אחד לפי מידתו.

הערת קה"ת

פדר"א פמ"ב. וראה להלן יז, א.

17 כמו שעברו בניי... כן לעייל

ההערה מצטטת את הסברו של יהל אור למילים האלה: "כלומר, על ידי גלות אדום יימשך הגילוי שלעתיד לבוא, בחינת 'והניף ידו על הים'". כשם שגלות מצרים הביאה לחציית הים, כך הגלות הנוכחית מביאה לגילוי העתידי.

הערת קה"ת

"רייל כי עיי הגלות אדום יומשך הגילוי דלע"ל בחי' והניף ידו על הים" — יהל אור ע' תמו.

18 בעבר הנהר ישבו

"בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, תרח אבי אברהם". המאמר מפרש את "בעבר הנהר" כמדרגה שלמעלה מהנהר, שהוא בינה.

Joshua 24:2 יהושע כ"ד:ב'

וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם כֹּה־אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַנָּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תְּרַח אָבִי אֲבֹרָהָם וְאַכִי נַחוֹר וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים:

And Joshua said unto all the people: "Thus saith the L-RD, the G-d of Israel: Your fathers dwelt of old time beyond the River, even Terah, the father of Abraham, and the father of Nahor; and they served other gods

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יהושע כד, ב.

19 והוא הנהר היוצא מעדן

"ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן". המאמר מזהה את עדן עם חכמה, ואת הנהר היוצא ממנו עם בינה.

Genesis 2:10 בראשית ב':י'

וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לָאֲרְבָּעָה נְאֻמִּים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה בראשית ב, י.

20 בד"ה אם בחקתי

המאמר "אם בחוקתי תלכו" משווה בין האותיות החקוקות בלוחות, שהן מגוף האבן, לבין דיו הכתוב על קלף, שנותר דבר נפרד. בהמשך מוסבר "הנהר היוצא מעדן" כמחשבה העליונה הנמשכת בלי הפסק מעדן, מקור החכמה; ו"עבר הנהר", שבו ישבו האבות, כמדרגה העליונה של אותה מחשבה, הקשורה לעצם השכל, שבה האותיות חקוקות.

הערת קה"ת

לקרית בחקותי מה, א. וראה באוה"ת נ"ך-א ע' ה.

21 אם בחקתי

"אם בחוקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו". מילות הפתיחה של המאמר שאליו מפנה אדמו"ר הזקן להרחבה בעניין "מעבר לנהר".

Leviticus 26:3 ויקרא כ"ו:ג'

אִם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם:

If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22 ואיזהו חכם הרואה את הנולד

כששאל אלכסנדר מוקדון את החכמים: "איזהו חכם?", השיבו: "איזהו חכם? הרואה את הנולד". המאמר מבאר ש"ראייה" זו היא סימנה של

חכמה, שתופסת את הדברים בדומה לראייה.

Tamid 32a:7 תמיד ל"ב א:ז'

אָמַר לָהֶם: אֵידִין מִתְקַרֵּי חֲפִים? אָמְרוּ לָקָה: אֵיזְהוּ חָכָם – הָרוֹאֶה אֶת הַנוֹלָד. אָמַר לָהֶם: אֵידִין מִתְקַרֵּי גָבוֹר? אָמְרוּ לוֹ: אֵיזְהוּ גָבוֹר – הַכּוֹבֵשׁ אֶת יָצְרוֹ. אָמַר לָהֶן: אֵידִין מִתְקַרֵּי עֲשִׂיר? אָמְרוּ לָקָה: אֵיזְהוּ עֲשִׂיר – הַשֹּׁמֵעַ בְּחֻלְקוֹ.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

תמיד לב, א.

23 י"ס נגזר ל"ב גזרים למנין שבטי בניי

רבי אליעזר אומר שכאשר נבקע הים נחלקו מימיו לשנים־עשר חלקים, כנגד שנים־עשר השבטים, ובין שביל לשביל היו חומות מים. המאמר רואה בשנים־עשר השבילים ביטוי לכך שכל שבט קיבל את הגילוי לפי מידתו שלו.

Pirkei DeRabbi Eliezer 42 פרקי דרבי אליעזר מ"ב

24 לגזור י"ס לגזרים

"לגזור יס סוף לגזרים, כי לעולם חסדו". המאמר מצטט את המילה "לגזרים" ברבים, כדי לבטא את חלוקת הים לשנים־עשר שבילים, שביל לכל שבט.

Psalms 136:13 תהילים קל"ו:י"ג

לְגֹזֵר יַם־סוּף לְגִזְרִים כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

To Him who divided the Red Sea in sunder, For His mercy endureth for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלו, יג.

25 בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית

הקטע שואל מדוע התורה מפרטת שנים עשר פעמים את הקרבת הוזהים של הנשיאים, ומשיב שכל שבט הוא "אבוקה" בפני עצמו; לכן הקרבת הנשיאים את הביטול של "נר בפני אבוקה" לכל אחד משנים עשר השבטים. בדומה לכך, נאמר, נבקע הים לשנים עשר שבילים כדי שכל שבט יעבור בדרך משלו, "כל אחד לפי מידתו". הקטע מביא גם את המדרש על פרשת נשא, שלפיו לקרבנו של כל נשיא הייתה משמעות משלו.

הערת קה"ת

לקרית ברכה צח, ג.

26 מזמור שיר חנוכת הבית

"מזמור שיר חנוכת הבית לדוד". אלה המילים הפותחות את המאמר שאליו מפנה כאן אדמו"ר הזקן.

Psalms 30:1 תהילים ל':א'

מִזְמוֹר שִׁיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד:

A Psalm; a Song at the Dedication of the House; of David

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

27 בד"ה ראיתי והנה מנורת זהב

שם ה"נרות" הם הנשמות, כמו שנאמר "נר ה' נשמת אדם", ושבעת נרות המנורה הם נשמותיהם של שבעת הרועים, המשפיעים אלוקות לכל נשמות ישראל, שכן "לית מחשבה תפיסא ביה" אלא באמצעותם. הקטע מפנה למדרש על פרשת נשא ולפסוק "והקמנו עליו שבעה רועים" (מיכה ה', ד).

הערת קה"ת

לקרית בהעלותך לג, ב.

ראיתי והנה מנורת זהב כולה כוי ושבעה נרותיה עליה

חזון זכריה: "ראיתי והנה מנורת זהב כולה, וגולה על ראשה, ושבעה נרותיה עליה". אלה המילים הפותחות את המאמר המסביר את שבעת הנרות כנשמותיהם של שבעת הרועים.

Zechariah 4:2 זכריה ד':ב'

וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֵה וְאָמַר רְאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כְּלָה וְגִלָּה עַל־רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נְרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שְׁבַעַה וְשִׁבְעָה מוֹצָקוֹת לְנֹרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁהּ:

And he said unto me: 'What seest thou?' And I said: 'I have seen, and behold a candlestick all of gold, with a bowl upon the top of it, and its seven lamps thereon; there are seven pipes, yea, seven, to the lamps, which are upon the top thereof;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

"והיה אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתיים, כאור שבעת הימים". הפסוק מן המאמר, מוקדם יותר בפרשת צו, שאליו מפנה אדמו"ר הזקן בהקשר של האור העתידי שיהיה "שבעתיים".

Isaiah 30:26 ישעיהו ל"ו:כ"ו

וְהָיָה אֹרֶה־הַלְבֵנָה כְּאֹרֶה הַחֲמָה וְאֹרֶה הַחֲמָה יְהִי־הָשֶׁבַעַתִּים כְּאֹרֶה שְׁבַעַת הַיָּמִים בַּיּוֹם חֹבֵשׁ הוּא אֶת־שִׁבְרָ עַמּוֹ וּמַחֲץ מִכְתּוֹ יִרְפָּא:

Moreover the light of the moon shall be as the light of the sun, And the light of the sun shall be sevenfold, as the light of the seven days, In the day that the L-RD bindeth up the bruise of His people, And healeth the stroke of their wound

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ששת ימים תאכל מצות

הפסוק מונה שישה ימים של אכילת מצה, אף שבפסוק יש שבעה ימים; המאמר מסביר שהוא מדבר על העתיד, שבו ביום השביעי לא תהיה אכילה כלל.

Deuteronomy 16:8 דברים ט"ז:ח'

שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל מִצֹּת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצָרְתָּ Havaayah אֶלְקִיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה:

Six days thou shalt eat unleavened bread; and on the seventh day shall be a solemn assembly to the L-RD thy G-d; thou shalt do no work therein

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

שאיין בו לא אכילה

רב היה אומר: "לעולם הבא אין אכילה ואין שתייה... אלא הצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה". המאמר מיישם זאת על היום השביעי העתידי, המדרגה "מעבר לנהר".

Berakhot 17a ברכות י"ז א

הערת קה"ת

ברכות יז, א.

"שבעת ימים תאכל עליו מצות, לחם עוני". למצה, לחם העוני, אין מקום ביום עתידי שאין בו אכילה.

Deuteronomy 16:3 דברים ט"ז:ג'

לֹא־תֹאכַל עָלָיו חֶמֶץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל־עָלָיו מִצֹּת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְחַפְזוֹן יֵצְאֶת מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת־יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ:

Thou shalt eat no leavened bread with it; seven days shalt thou eat unleavened bread therewith, even the bread of affliction; for in haste didst thou come forth out of the land of Egypt; that thou mayest remember the day when thou camest forth out of the land of Egypt all the days of thy life

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מעט מעט אגרשנו

"מעט מעט אגרשנו מפניך, עד אשר תפרה ונחלת את הארץ". הבטחת ה' לכיבוש הארץ בהדרגה; המאמר מיישם זאת על המשכת גילוי חג הפסח בהדרגה, באמצעות ספירת העומר.

Exodus 23:30 שמות כ"ג:ל'

מַעַט מַעַט אֶגְרֹשְׁנִי מִפְּנֶיךָ עַד אֲשֶׁר תִּפְרָה וְנָחַלְתָּ אֶת־הָאָרֶץ:

By little and little I will drive them out from before thee, until thou be increased, and inherit the land

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות כג, ל.

כנשר יעיר

"כנשר יעיר קנו, על גוזליו ירחף". מילות הפתיחה של המאמר, שבסופו מפנה אדמו"ר הזקן לנושא הכלל והפרט.

Deuteronomy 32:11 דברים ל"ב:יא

כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוֹ עַל־גּוֹזְלָיו יִרְחֹף יִפְרֹשׁ כַּנְּפָיו יִקְחֶהוּ יִשְׂאֶהוּ עַל־אֲבָרָתוֹ:

As an eagle that stirreth up her nest, Hovereth over her young, Spreadeth abroad her wings, taketh them, Beareth them on her pinions

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, דרך (Public Domain); Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silberman, 1929-1934 (Public Domain); Midrash Rabbah -- TE (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/likutei-torah/tzav/9/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק